

Heiti verkefnis: Rafgagnahópur

19.4.2013 / SS / SH

1. Inngangur

Rafrænt efni, tímarit, greinar, bækur og annað verður sífellt meira ráðandi í starfsumhverfi bókasafna og lánþega. Þróunin hefur þegar haldið innreið sína hjá háskóla- og rannsóknarbókasöfnum og er handan við hornið hjá öðrum söfnum. Þetta hefur margvíslegar afleiðingar fyrir vinnu við núverandi upplýsingatæknikerfi bókasafna á borð við Gegni, SFX og leitir.is og er brýnt að móta verklag í því sambandi til að tryggja sem best aðgengi að rafræna safnkostinum og tryggja gæði lýsigagna.

Fram til þessa hafa verið starfandi ýmsir sérfræðihópar á þessum vettvangi eins og t.d. SFX verkefnahópur sem hefur sýslað með rafræn tímarit, Skráningarráð Gegnis sem hefur eftirlit með og setur reglur um skráningu í Gegni, Gæðahópur sem hefur haft það að leiðarljósi að gera nauðsynlegar breytingar á kerfum og gögnum til að auka gæði skráðs efnis, einnig mætti nefna Efnisorðaráð Gegnis og fleiri hópa. Með tilkomu fjölþætts rafgagnaefnis eru verksvið þessara hópa farin að skarast umtalsvert og því mikilvægt að koma á breiðari samvinnu um þessi mál. Hagsmunaaðilar eru þó mun fleiri en þeir sem hér hafa verið taldir upp s.s. upplýsingaþjónustur bókasafna, lánþegarnir, Alefli notendafélag Gegnis og auðvitað aðildarsöfn Gegnis sem og Landskerfi bókasafna.

Þann 25. janúar boðaði Landskerfi bókasafna hóp sérfræðinga á fund sinn til að ræða þessi mál. Niðurstaðan var að stofna þyrfti sérstakan hóp sem endurspegli sem fjölbreyttust sjónarmið, hóp sem verði falið að móta stefnu um aðgengi að rafræna safnkostinum. Landskerfi bókasafna var falið að útbúa markmiðslýsingu fyrir hópinn. Hún verður síðan rýnd af hagsmunaaðilum sem einnig munu gera tillögu um skipan í hópinn. Í kjölfarið skipar Landskerfi bókasafna formlega í rafgagnahópinn.

2. Niðurstaða fundar 25. janúar

Bent var á að skráning á erlendu efni er að einhverju leyti að færast frá skrásetjurum yfir til Landskerfis bókasafna sem gerir efnið aðgengilegt í Gegni og/eða leitir.is ýmist með gagnahleðslu eða í gegnum Primo Central Index (PCI). Verkfærlin fyrir gagnahleðslu og virkjun efnis í PCI eru ólík og hafa kosti og galla. Misjafnt er hvar vinnan lendir og hve umfang hennar er mikið. Miklu skiptir að viðhald efnisins verði sem skilvirkast og einfaldast þegar til lengri tíma er litið. Notendaaðgengi þarf að vera gott. Í þessu sambandi þarf einnig að horfa til framtíðar bóksafnakerfa eftir því sem kostur er.

Landskerfið varpaði fram tillögu um að SFX hópurinn myndi renna inn í stærri hóp um skráningu og aðgengi að rafrænu efni og var tillagan samþykkt. Rætt var um hverjir ættu að vera í hópnum og menn voru sammála um að þar þurfi að vera fulltrúar ólíkra safna og hagsmunaaðila en þó ekki alltof stór hópur. Samþykkt var að LB útbúi markmiðslýsingu fyrir hópinn og sendi hana til fundarmanna og fái viðbrögð við henni auk tillaga um skipan í hópinn. Fram kom að æskilegt væri að Alefli ætti aðkomu að hópnum. Í kjölfarið yrði kallað til annars fundar þar sem verkefnahópnum yrði ýtt úr vör. Minnt var á að fá þurfi markmiðslýsingu fyrir gæðahóp í framhaldinu þannig að allir gætu unað sáttir við verkaskiptingu.

3. Verkefnislýsing

Hópurinn vegi og meti ólík sjónarmið og hagsmuni varðandi meðhöndlun rafræns efnis og komi með tillögur um meðhöndlum lýsigagna með tilliti til neðangreindra atriða:

1. Vélræn skráning rafrænna **tímarita** (gagnahleðsla)
2. Vélræn skráning rafrænna **bóka** (gagnahleðsla)

3. Viðhald rafræns safnkosts
4. Kallar eign og áskrift á mismunandi meðhöndlun lýsigagna?
5. Aðgengi endanotanda í gegnum leitir.isⁱ

Virkjun rafræns efnis getur verið með mismunandi hætti:

- Handvirk skráning í Gegni (á undanhaldi)
- Vélræn skráning í Gegni (með gagnahleðslu)
- Vélræn gagnahleðsla lýsigagna í leitir.is (framhá Gegni), dæmi Elib
- Virkjun í gegnum Primo Central þjónustuna og SFX krækjukerfi (leitarbært á flípa 2)

Nokkur sjónarmið sem vert er að hafa í huga varðandi rafrænt efni:

- Ýmist til eignar eða í áskrift
- Gildi eignar á tímum rafræns efnis (þjónusta)
- Erlent rafrænt eða íslenskt rafrænt efni
- Lýsigögn rafræns efnis geta verið mjög misgóð
- Lágmarkskröfur til gæða lýsigagna fyrir magnefni
- Umfang mun vaxa hratt til framtíðar litið
- Leiðir eru mis hraðvirkar, hvernig er tíma safna og Landskerfisins best varið m.t.t. framtíðar
- Birting og leitir í leitir.is
- Hver gerir hvað? Verkaskipting nauðsynleg

Hópurinn tekur ákvarðanir á sameiginlegum fundum og byggir á kerfislegri vinnu sem fer fram á milli funda.

4. Verk- og tímaáætlun

Gróf verkáætlun:

1. Staðan í dag og reynslan af því sem gert hefur verið
2. Þekkingaröflun varðandi nýjar leiðir
3. Skoðun ólíkra leiða
4. Mat á fýsileika einstakra leiða fyrir virkjun og viðhald lýsigagna rafræns safnkosts
5. Samantekt niðurstaðna í formi tillagna eða greinargerðar
6. Kynning fyrir hagsmunaaðilum [hugsanlegur rýnihópur]
7. Verklok

Verkefnið hefst í byrjun maí 2013. Lagt er til að verkefninu ljúki í apríl 2014 eða fyrr ef þess er kostur.

5. Verkefnisskil

Hópurinn markar stefnu um meðhöndlun lýsigagna og skilar tillögum um

- **Virkjun** lýsigagna fyrir aðkeyptan rafrænan safnkost – ein leið eða nokkrar
- **Viðhald** lýsigagna fyrir aðkeyptan rafrænan safnkost – ein leið eða nokkrar
- **Birtingu** safnskosts í leitir.is þ.e. aðgengi almennings að efninu
- Kröfur um form og lágmarksgæði lýsigagna frá birgjum
- Hugtakanotkun varðandi rafrænt efni og meðhöndlun þess í leitir.is
- Leiðbeiningar- og hjálparefni fyrir almenning og sérhæfða hópa s.s. nemendur
- Kynning niðurstaðna fyrir hagsmunaaðilum

ⁱ Þar sem gegnir.is er á útleið á næstu misserum skal horft til birtingar í leitir.is.